

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבה בלעזית תחת הכותרת "לחיי יודות בית-הספר!" הכתבה תיארה את מופגש בגיגי גימנסיה "הרצל" ונפתחה בתיאור: "המחזור שלנו יצא ראשי-ממשלה! התגאה השבוע הנקי המחזור הראשון של גימנסיה הרצל, שעה שמושה שרת ניגש לירות את אבן-הפינה של בניין הגימנסיה החדש, כהג יובל החמישים של המוסד הוותיק...".

הכתבה-המכליל של השבועון, הביא תחת הכותרת "קסמי מקסימו" אנדה ישראלית שסיפרה על האיש שבמעט ובנה רכבת כבלים בחיפה. תצלומים שפורסמו תחת הכותרת "א/ק ישראל יצאה לדרך" סיפרו את סיפור הפלגת הבכורה של אחת מאוניות חידוש המלאי של צ"מ, שהפליגה את הפלגת הבלתי-של. כתבת-השער הקדשה לתצוגות-האופנה הראשונות של הסתיו, תחת הכותרת "ראש מורם, חזק קדימה". כתבו המשוטט של השבועון כאירופה, עמוס קינן, דיווח לקוראים תחת הכו

"העולם הזה" 940
תאריך: 20.10.1955

למשל, את ההוראות ערב פרישתו של מר פנתס לבון ממישרד-הביטחון?.

מפרגון

גידי יוצא לקרב

כאשר ציוותה מיפקדת אצ"ל באביב 1948: "איש לאוהלו, אצ"ל!" הלכו לביי תם (או לצה"ל) 7000 אנשי-מחתרת פעני לים, והצטרפו למחנה של כ-20 אלף צעני רים-לשעבר, שעברו בזמן מן הזמנים דרך ההגנה הימנית* והאירגון-הצבאי-הלאומי. מחנה גדול זה לא הראה חשק רב לפעילות מיפלגתית, עמד מן הצד גם כשהקים מנחם בגין את תנועת-החרות. הסיבה לאדישותם של אנשי-המחתרת הייתה נעוצה באי-אמונם בדרכים פרי-למנטריות. רק מעטים מהם האמינו כי אפשר להזיז את המישטר של מפא"י תוך שנים מעטות, בייחוד אחרי שהתגורר בה של היישוב למעשה אלטלינה זרעה ייאוש בליבם. אולם צינה קוטבית זו בלב הלוחמים-לשעבר הפשירה במפתיע לפני חודשיים. עת קראו לתימונח את תוצאות הבחירות. לליבם התגנב החשד כי מנחם בגין צדק בכל זאת בדרכיו, הפרלמנטריות. לא פחות השפיע גורם שני. אנשי המחתרת, שקראו מדי יום בעיתונייהם על ה"תקריות בגבול", החלו מתמרמרים על עמדת מישרד-החוץ. מכאן היה רק צעד להח"ט לטה לעשות משתו לשינוי המצב. הרבה חיוכים נתגשמו. הכתובת לכל אנשי הח"ק, (חיל הקרב), מתחרז עם (חוק) הייתה דירתו של צעיר משופם (32) שגם הוא עמד בצד. עמיתו ("גידי") פאג"י לין** שמע את דברי אנשיו לשעבר, שבאו להתייעץ עם מי שהיה קצין-המיבי צעים של אצ"ל, מפקדה של שורת פעור לות ארוכה. ימים מעטים אחרי הבחירות נפגשו כמה מכרים וותיקים בדי-רתו הקטנה של מנחם בגין ברחוב רור זנבאום 1. תל-אביב, והוחלט לפעול. "גידי" תכנן גיוס 100 אלף חברים חד-שים לתנועת-החרות. כאשר נתקל בחיוך של אי-אמונה, העיר: "הרבה מאוד חיו" כים התגשמו בעבר!".

עמוד-השדרה של המיבצע יהיה מחנה אנשי אצ"ל הבלתי-פעילים, שיוחזרו ל-מיפלגה, ויהיו שלד אירגוני. פאגלין, צבר, שהוא בן-אחיה של מנהיגת-מפא"י בבה אידלטון, ואחיו של אחד ממפקדי סירת הכ"ג ניבא: "כתוצאה מכך תהיה מיפלגתנו התנועה הצעירה והדינאמית ביותר בארץ!".

אנשים

● בתגובה על מהלכי המשא-ומתן הר קואליציוני הגיב יומון אחדות העבודה למרחב וכתב: "מישרד-הדתות משתדל להניע את הערבים להויל את מחיר המור הנדרש מבחור הלוקח לו אשה, אולי ישפיע המישטר גם על המזרחי, שידרוש פחות מוהר תמורת כניסה ל-קואליציה".

* שמו הראשון של האצ"ל, כשהיה פגל, ימני של ההגנה.
** פאגלין מונה לפני כשלוש שנים וחצי ליועץ ראש-הממשלה (בגין) למיל-חמה בסיוור, והוא נהרג כעבור זמן קצר בתאונת-דרכים סבולנית. כמו כן, הכין פאגלין את התנור של ג'ורג' גופתו של אדוקף אייכמן לאחר שהוא הוצא להורג.

בארץ. הקהל הישראלי המפוכח חיך, והחי לית בעצמו מי תלוי פחות ממי. "העבר אינו מצדיק..." בשבוע שעבר פרץ הסיכסוך הישן מחדש, הפעם בצורה חדשה, ודווקא על גבי עמודי הארץ. שוקן התקיף את הממשלה על החלטתה להקפיא את מחיר העיתונים. הכריז שזו פגיעה בחופש העיתונות. קרליבך, חסיד גדול של משה שרת (מאו נרמז לו ש" מועמדותו לתפקיד ציר באה בחשבון), שיגר מייד מיכתב מחאה חריף לארץ. קרא בהתרגשות: "עברה של ממשלת יש" ראל אינו מצדיק כל החשדה שהיא אר-מרת להתנקש בחופש העיתונות!".

שאל עורך מעריב בתמימות: מה רע בפיקוח ממשלתי על מחירי העיתונות? להיפך, זה דבר טוב. עד כה נקבעים המחירים על-ידי התחרות בלתי-הוגנת של בטאוניי-פיפלגות, העובדים מתוך הפסד מתמיד, בהסתמכם על קופות מיפלגותיהם. פיקוח ממשלתי יצטרך להתחשב בהוצאות עיתוניים.

עניין של צנזורה. שוקן, שנלחם בעקשנות על זכותו להעלות את מחיר העיתון נוכח עליית ההוצאות, השיב מייד להתקפה שפורסמה כמיכתב למערכת. ושאל הוא: האם יקטין הפיקוח הממשלתי את מיספר העיתונים, שהמיפלגות המור ציאות אותם מכסות את גרעונותיהם ה-תמידיים בכספי התרומות... או על-ידי תר-ספת למחירי התוצרת החקלאית?"

אחרי התקפה זו על בטאוניי הקיבוצים, האשים שוקן את הממשלה עצמה: "יש מי שמוכן להקריב את קיומו של עיתון כדי למנוע את המדד מלעלות ב-0.39 נקודה!" שאל שוקן, באירוניה עוקצת: "האין קרליבך) זוכר מיקרים שבהם פסי לה הצנזורה הצבאית דברים שחרגו מן-מיסגרת הביטחונית? האין הוא זוכר,

חן בעיני האמריקאים ותבריו-למיפלגה, לא קסם לו. אולם, לא היה שום תירוץ לפוצץ את העסק! "מפ"ם ואהדות-העבר דה לקחו את עצמם בשבי", התלונן אחד מנאמניו, "זה כמו חיבוק של דוב. מה אפשר לעשות?"

בינתיים עצרה מחלתו של בגין-ריון את כל הגלגלים. פה ושם ביצבצה אפילו מה-שבה אפיקורסית: אם יהיה בגין-ריון נאלץ לנוח כמה חודשים או שנים, יתר חסל כל עסקי-הביש מעצמו.

עיהונות

מיכתב למערכת

ד"ר עזריאל קרליבך (46) שונא את גרשום שוקן (43) מאז אותו יום בו קיבל שוקן הצעיר לידיו את הארץ, וניגש מיד לסלק את קרליבך מן המערכת. מאז היתה לקרליבך אמביציה מברעת אחרת: להקים עיתון שיהיה יותר מכובד בעיני הקור-אים והשילטון מאשר הארץ. היה זה, עד כה, חלוש-שווא.

כאשר נבחר שוקן לכנסת כנציג המיפי-לגה הפרוגרסיבית*, ראה קרליבך סיכוי גדול לעצמו: הוא הדגיש בכל הזדמנות שהארץ הפך לבטאון מיפלגתי** וכי הוא, קרליבך, נשאר העורך הבלתי-חלוי היחיד

* כיום המיפלגה, "ליבראלית-עצמאית" (ל"ע).

** שוקן הפקיד באותם ימים, את כתי-בת מאמרי המערכת בידי חברי מערכת בלתי-מזדהים, וחלק ממאמרי-המערכת, וסי-קורים אחרים בארץ גינו את המיפלגה הפרוגרסיבית במגעייה על הרכבת הממשלה.

עורך שוקן וידידה
דה, גולדה מאירסון (מאיר). משמאל: איש הארץ, שמעון סאמט, עורך מעריב ליד שרת-העבר

עורך שוקן וידידה
עיתונאית גרדה לופט, אשתו הראשונה של חיים ארלוזורוב (ראש המחלקה המדינית).